توراه أور • الباراشات **בראשית** • مامار 4

להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל...

لفهم سبب اختلاف تكوين جسد الإنسان...

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com

الباراشا الحاسيدية

/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/bereishis/4

1 **להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים כמו הצומח והחי שכולם נברא גופם ע״י מאמר ה׳**

لفهم سبب اختلاف تكوين جسد الإنسان عن سائر المخلوقات كلها، مثل النبات والحيوان، التي خُلقت أجسادها كلها بكلام ה׳،

כמ״ש ביום ג׳ תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו׳ עץ עושה פרי כו׳ ויהי כן וכן ביום חמישי ישרצו המים שרץ נפש חיה כו׳.

كما ورد في شأن اليوم الثالث: «لتُنبت الأرض نباتًا، عشبًا يُخرج بذارًا... وأشجارًا مثمرة تُثمر ثمرًا... فكان كذلك»؛ وكذلك في اليوم الخامس: «لتعجّ المياه بالكائنات الحية....»

2 **וכן בכולם הרי שהארץ הוציאה את העשבים ואת האילנות כאו״א** [כל אחד ואחד] **כמו שהוא אח״כ עם הנפש הצומחת שבו**

وكذلك الأمر في جميعها: أخرجت الأرض الأعشاب والأشجار، كلًّا منها على الهيئة التي تكون عليها بعد ذلك، ومعها النفس النباتية التي فيها.

וכן גם הבע״ח [הבעלי חיים] **הוציאה הארץ ג״כ כמו שהן חיים את הדוב ואת הארי כו׳ וגם המים שרצו כן שרץ נפש חיה הם הדגים ג״כ כמו שהן**

وكذلك أخرجت الأرض أيضًا الحيوانات كما هي، حيةً—الدب والأسد وما إلى ذلك؛ وكذلك فاضت المياه بجموع من الكائنات الحية، وهي الأسماك، كما هي أيضًا،

דהיינו הגוף עם הנפש החיונית שבתוכו יחד ע״י מאמר ה׳ שאמר תוצא הארץ כו׳ ישרצו המים כו׳

أي الجسد مع النفس الحيوية التي فيه، معًا، بقول ה׳، إذ قال: «لتُخرج الأرض...»، «لتَفِض المياه...».

והוא צוה ונבראו כמו שהן עתה וכמארז״ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **בקומתן נבראו. משא״כ בבריאת האדם שנעשה גופו תחלה בפ״ע** [בפני עצמו] **עפר בלי שום נפש חיונית בתוכו.**

«أمر فخُلقت» كما هي الآن، وكما قال حكماؤنا، **ז״ל**: «خُلقت بكامل قوامها». وليس الأمر كذلك في خلق الإنسان، إذ صُنع جسده أولًا مستقلًّا، من تراب، من غير أن تكون فيه نفس حيوية.

3 **וכמ״ש וייצר ה׳ אלקים את האדם עפר מן האדמה וכמארז״ל** [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **שעה ראשונה צבר עפרו כו׳**

كما ورد: «وصاغ **ה׳ אלקים** الإنسان من تراب الأرض»؛ وكما قال حكماؤنا، **ז״ל**: «في الساعة الأولى جُمِع ترابه...»

ומתחלה היה גולם כמ״ש גלמי ראו עיניך עד שאח״כ ויפח באפיו נשמת חיים הרי שלא יצא גופו מן הארץ על דרך שהוא עתה בהיות בו נפש החיונית והמדברת אלא שלקח עפר ועשה ממנו גוף.

وكان في البداية كتلة غير متشكلة (**גולם**، golem)، كما ورد: «رأت عيناك كتلتي غير المتشكلة»، إلى أن «نفخ *ה׳* بعد ذلك في منخريه نسمة حياة». وهكذا لم يخرج جسده من الأرض على الصورة التي هو عليها الآن، وفيه النفس الحيوانية والناطقة؛ بل أخذ ترابًا وصنع منه جسدًا.

4 **ואח״כ נפח נשמה באפו כו׳. וזהו בחי׳ שפלות לגבי האדם שהרי הגוף שלו נמוך במדרגה יותר מגופות הבע״ח** [הבעלי חיים] **שנתהווה בבחינת דומם עד שאח״כ ויפח באפיו כו׳. עם היותו מובחר בנבראים**

وبعد ذلك نفخ روحًا في أنفه، إلخ. وهذا مظهر من مظاهر انخفاض منزلة الإنسان؛ فجسده أدنى مرتبةً من أجساد الحيوانات، لأنه نشأ أولًا على مستوى الجماد، ثم بعد ذلك «نفخ في أنفه...» — مع أنه أفضل المخلوقات.

וז״ש [וזהו שכתוב] **אחור וקדם כו׳. אך להבין זה על מה ולמה נהייתה כן.**

وهذا ما كُتب: «خلفًا وأمامًا...». لكن علينا أن نفهم: لماذا، ولأي سبب، كان الأمر على هذا النحو؟

הענין הוא כי הנה ד׳ בחי׳ דצח״ם [דומם צומח חי מדבר] **הם כנגד ד׳ אותיות דשם הוי״ה. הדומם הוא כמו עפר ואבנים ומתכות שאין לו גידול והצומח הם אילנות ועשבים כו׳**

والتفسير هو أن المستويات الأربعة — الجماد والنبات والحيوان والناطق — تقابل الحروف الأربعة لاسم *ה׳* (Havayah). فالجماد، كالتراب والحجارة والمعادن، لا ينمو؛ والنبات هو الأشجار والأعشاب، إلخ؛

ובע״ח [ובעלי חיים] **יש להם כ״ז** [כל זה] **ונוסף ע״ז נפש החי׳** [החיה] **הרוחני׳** [הרוחנית]**. ובמדבר נוסף עוד על כולם נפש השכלית נפש המדברת כו׳.**

وللحيوانات كل ذلك، ويُضاف إليه النفس الحيوانية الروحانية. أما في الناطق [الكائن]، فيُضاف إلى كل ذلك النفس العاقلة، والنفس الناطقة، إلخ.

5 **והנה דרך כלל הבע״ח** [הבעלי חיים] **הם כלולים מב׳ דברים הגוף שבו הוא בחי׳ צומח שהרי נולד קטן ונעשה גדול והנפש שבו היא נפש החי׳** [החיה] **למינה.**

والآن، تتكوّن الحيوانات عمومًا من أمرين: الجسم الذي فيها، وهو من المستوى النباتي، إذ يولد صغيرًا ثم يكبر؛ والنفس التي فيها، وهي النفس الحيوانية الخاصة بنوعه.

ומה ששניהם יצאו ביחד מן הארץ. דהיינו הגוף עם נפש החי׳ [החיה] **שבו ע״י מאמר ה׳ כו׳**

وأما كون كليهما قد خرجا معًا من الأرض — أي الجسم مع النفس الحيوانية التي فيه — فكان ذلك بقول **ה׳**، إلخ:

היינו משום שבחי׳ צומח וחי עם היותם ב׳ מדריגות זו למעלה מזו אבל הם סמוכי׳ [סמוכים / סמוכין] **זה לזה.**

فذلك لأن مستويي النباتي والحيواني، مع كونهما مستويين، أحدهما أعلى من الآخر، متجاوران مع ذلك.

6 **ולכן יכולים להתחבר יחד דהיינו שיהיה התהוותם בבת אחת כיון שבחי׳ צומח הוא סמוך לבחי׳ חי ואין ביניהם הפסק עוד מדרגה אחרת**

ولذلك يمكن أن يتّحدا، أي أن ينشآ دفعة واحدة، لأن المستوى النباتي مجاور للمستوى الحيواني، ولا يفصل بينهما مستوى آخر.

לכן נתהוו הבע״ח [הבעלי חיים] **גופם ונפשם החיונית בבת אחת כנ״ל. משא״כ המדבר רחוק בדילוג הערך מהצומח ולכן לא הי׳** [היה] **יכול לצאת עם הגוף כאחד:**

ولذلك نشأت الحيوانات، بأجسامها ونفوسها الحيوية، دفعة واحدة، كما سبق. أما الناطق [الكائن] فبعيد عن المستوى النباتي بقفزة في الرتبة، ولذلك لم يكن من الممكن أن يخرج مع الجسد دفعة واحدة.

7 **ואמנם מה שגופו היה דומם דוקא הוא כי היות ידוע דהאדם הוא תכלית הבריאה**

وأما كون جسده جامدًا على وجه الخصوص، فذلك لأن من المعلوم أن الإنسان هو غاية الخلق؛

והיינו להיות הוא מעלה הנצוצות שנפלו בדצ״ח [בדומם צומח חי] **ע״י שנטפלים לצרכיו לחם לאכול ובגד ללבוש והוא יש בו דעת לעבוד את ה׳ כו׳.**

أي إن مهمته أن يرفع الشرارات التي سقطت في [عوالم] الجماد والنبات والحيوان، وذلك بجعلها تابعة لحاجاته — الخبز ليأكله واللباس ليلبسه — في حين أن لديه المعرفة (**דעת**, Daas) التي تمكّنه من خدمة **ה׳**، إلخ.

8 **ועד״מ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע״י כלי ההגבהה הנקרא ליווע״ר צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא**

على سبيل المثال، حين يحتاج المرء إلى رفع شيء عن الأرض بواسطة أداة الرفع المسماة «**ליווע״ר**» (levar) [رافعة]، يجب أن يمسك بأجزائها السفلى تحديدًا،

כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו.

كما في رفع جدران بيت، إذ يجب البدء برفع العارضة السفلى تحديدًا، وعندئذ ترتفع تلقائيًا العوارض التي فوقها أيضًا.

משא״כ אם היה מתחיל מאמצע הכותל לא היה מגביה התחתונים. כמו״כ [כמו כן] **נשמת האדם נתלבשה בגוף שמבחי׳ דומם היותר תחתון מכולם ויעלה אותו וממילא יתעל׳ גם הצומח שהוא למעלה מדומם כו׳**

أما لو بدأ المرء من منتصف الجدار، لما رفع الأجزاء السفلى. وكذلك أُلبست نفس الإنسان جسدًا من مستوى الجماد، وهو أدنى المستويات كلها، فترفعه، وترتفع تلقائيًا أيضًا مرتبة النبات، التي تعلو الجماد، إلخ.

וע״ש [ועל שם] **זה נק׳ מדבר מלשון ידבר עמים כלומר שהוא המנהיג את כולם בהיותו מעלה אותם ע״י עבודתו כו׳.**

ولهذا سُمّي الإنسان «الناطق» (medaber ،**מדבר**)، من التعبير «يقود» (yadber ،**ידבר**) الشعوب؛ أي إنه قائدهم جميعًا، إذ يرفعهم بعمله، إلخ.

9 **והנה נשמת האדם דוקא יען היותו בחי׳ מדבר הגבוה שבכולם יתלבש בדומם דוקא ולא בצומח**

والآن، فإن نفس الإنسان تحديدًا، لأنها من مرتبة «الناطق»، وهي أرفع المراتب كلها، تتلبّس بالجماد تحديدًا، لا بالنبات.

כי צומח רחוק מבחי׳ מדבר רק לבחינת החי הוא סמוך כנ״ל שהם בחי׳ ו׳ ובחי׳ ה׳ עלאה דשם הוי״ה הסמוכה לוי״ו

فالنبات بعيد عن مرتبة «الناطق»، ولا يجاور إلا مرتبة «الحيوان»، كما سبق؛ فهما من مرتبة الواو (**וי״ו**، Vav) ومرتبة الهاء العليا (**ה׳ עלאה**، Hei ila'ah) من اسم **ה׳**، والهاء العليا تجاور الواو.

אבל בחינת מדבר הוא יו״ד וקש״י [וקוצו של יו״ד] **שלמעלה מעלה מן הוי״ו אלא בבחינת ה׳ תתאה שהוא מקור בחינת דומם הוא מתלבש כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא.**

أما مرتبة «الناطق» فهي اليود (**יו״ד**، Yud) وطرف اليود (**קש״י**، kotzo shel Yud)، وهما أعلى من الواو علوًّا بعيدًا جدًا؛ بل تتلبّس بمرتبة الهاء السفلى (**ה׳ תתאה**، Hei tata'ah)، وهي مصدر مرتبة الجماد، لأن «بدايتهم مغروسة في نهايتهم» على وجه التحديد.

10 והענין דכתיב בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ושמים וארץ הם רוחניות וגשמיות שהם דרך כלל דומם וצומח

وأما بيان الأمر، فقد كُتب: «بالحكمة (Chochmah ,**חכמה**) أسّس الأرض، وبالفهم (Tevunah ,**תבונה**) أقام السماوات». والسماء والأرض هما الروحانية والمادية، وهما بوجه عام الجماد والنبات.

כי הדומם הוא הגשם היותר אחרון והצומח יש בו איזה רוחניו׳ [רוחניות] **ולמעלה היינו זו״נ** [זעיר אנפין ונוקבא] **שהמדות נק׳ צומח שיש בהן קטנות וגדלות אבל האותיות הם בחי׳ דומם שאין בהם גידול כו׳.**

فالجماد هو أدنى [درجة من] المادية، أما النبات ففيه شيء من الروحانية. وفي المراتب العليا، يقابل ذلك الوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**, Nukva): وتُسمّى الصفات الوجدانية (**מדות**, middos) «نباتية»، لأنها تمرّ بحالتي الصغر والكبر؛ أما الحروف فهي مستوى الجماد، الذي لا نمو فيه، إلخ.

11 והנה שמים עם היותם נעלים במדרגה הוא כוננם בתבונה שלמטה מהחכמה ובחכמה יסד ארץ שלמטה במדרגה משמים. ולכאורה נהפוך הוא.

والآن، فإن السماوات، مع سموّها في المرتبة، أقامها بالفهم التفصيلي (**תבונה**, Tevunah)، وهو دون الحكمة (**חכמה**, Chochmah)؛ وبواسطة **חכמה** أسّس الأرض، وهي أدنى مرتبةً من السماوات. ويبدو للوهلة الأولى أن الأمر ينبغي أن يكون بالعكس!

אבל הענין מטעם הנ״ל כי היא הנותנת שבחי׳ המדות מקבלים מהבינה שמהתבוננות מתפעל והוא בחי׳ חי וצומח משא״כ החכמה היא למעלה מערך זה

لكن الأمر يرجع إلى السبب المذكور آنفًا؛ فهذا بعينه ما يقتضيه: فالصفات الوجدانية (**מדות**, middos) تتلقى من الفهم (**בינה**, Binah)، إذ ينفعل المرء من التأمل، وهذا هو مستوى الحيواني والنباتي؛ أما **חכמה** فتعلو على هذا الصنف.

אבל בה יסד ארץ משום דנתחב״ס [דנעוץ תחלתן בסופן] **כו׳ ולכן הי׳** [היה] **גוף האדם מתחלה דומם דוקא ולא כשאר בע״ח** [בעלי חיים] **שנתהווה גופם בבחי׳ צומח מתחלתם ולא הי׳** [היה] **דומם**

ومع ذلك، بها أسّس الأرض، لأن «بدايتهم مغروسة في نهايتهم»، إلخ. ولذلك كان جسد الإنسان في البداية جمادًا على وجه الخصوص، لا كأجساد سائر الحيوانات التي نشأت منذ بدايتها على مرتبة النبات، ولم تكن جمادًا.

משא״כ אדה״ר [אדם הראשון] **דכתיב בי׳** [ביה] **גלמי ראו עיניך בחי׳ גולם ודומם ואח״כ ויפח כו׳ לפי שנשמתו מבחי׳ ח״ע** [חכמה עילאה] **ובחכמה יסד ארץ.**

أما آدم الأول (**אדם הראשון**, Adam HaRishon)، الذي قيل فيه: «رأت عيناك كتلتي غير المتشكّلة» — أي مستوى الكتلة غير المتشكّلة والجماد — ثم «ونفخ...»، فليس كذلك؛ لأن روحه من مرتبة **חכמה** العليا، و«بواسطة **חכמה** أسّس الأرض».

12 **ובזה יובן מ״ש בבריאת האדם וייצר ה׳ אלקים בב׳ שמות כי להיות התחברות נפשו וגופו מדבר ודומם הרחוקים זמ״ז** [זה מזה] **בערך יותר מריחוק הגוף מהנפש שבשאר כל הבע״ח** [הבעלי חיים] **כנ״ל שצומח וחי סמוכים יחד**

وبهذا نفهم ما ورد في خلق الإنسان: «وصاغ **ה׳ אלקים**»، باستعمال اسمين: اسم **ה׳** (**הוי'** / **שם הוי'**, Havayah) واسم **אלקים** (**אלקים**, Elokim)، لأن الاقتران بين روحه الناطقة وجسده الجمادي يجمع بين مستويين أبعد أحدهما عن الآخر من حيث المرتبة مما يبعد الجسد عن الروح في سائر الحيوانات، كما سبق؛ إذ إن المستويين النباتي والحيواني متجاوران؛

משא״כ הדומם עם המדבר שרחוקים זמ״ז [זה מזה] **מהקצה אל הקצה ולכן כדי שיתחברו יחד הוא ע״י ב׳ שמות:**

أما الجماد والناطق فمتباعدان أحدهما عن الآخر من طرفي النقيض تمامًا. ولذلك، لا بد من اسمين كي يتحدا.

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

This edition contains the Hebrew text وthe English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/bereishis/4/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق